

Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- DEC. 2000

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSEN	O. VILAIN	J.P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Rogierlaan 38/11	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	
Tel-Fax 059/50.71.45	Tel 059/70.92.05	Tel-Fax 059/70.88.15	

JAARGANG 29**NUMMER 12****MAAND december 2000****Prijs per los nummer : 60 Fr.****IN DIT NUMMER**

- blz. 233 : **J. KLAUSING** : Het Oostendse M.A.P in de XXe eeuw.
- blz. 246 : **A. GOETHAELS** : De Prinses Astrid gedurende W.O. II.
- blz. 248 : Erratum aan het artikel "Oost van de Geule".
- blz. 249 : **M. LEEUWERCK** : Een sociaal drama rond de oesterput.
- blz. 251 : **I. VANHYFTE** : Mariakerkse strandvisserij.
- blz. 254 : **G. VANDAMME** : 1600: De slag bij Nieuwpoort.
- blz. 255 : Wie weet het ?
: Oostends stadsarchief zet eerste stap op net.
- blz. 256 : **R. TIIMMERMANS** : Gedenkstenen en -platen te Oostende (2^e deel)

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

DECEMBERACTIVITEIT

Donderdag 21 DECEMBER om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **DE TERUGKEER VAN DE KONINKLIJKE FAMILIE NAAR OOSTENDE: 1953-1956. AFBRAAK VAN HET CHALET, BOUW VAN DE VILLA EN DE NIEUWE KONINKLIJKE GAANDERIJEN**

Deze voordracht wordt verzorgd door de heer **Emile SMISSAERT**

Dhr Emile SMISSAERT, licentiaat geschiedenis en assistent-dienstleider aan de stedelijke openbare bibliotheek, is volgende maand 28 jaar bestuurlid van onze kring.

Hij heeft voor de kring reeds talrijke voordrachten verzorgd over uiteenlopende onderwerpen. Straks verlaat hij zijn actieve loopbaan die, zoals velen reeds zullen ondervonden hebben, automatisch verlengd wordt gezien de "op rust gestelden nooit tijd hebben"

Het onderwerp van de lezing lijkt eenvoudig want de meesten hebben dat allemaal nog wel gezien en beleefd maar laat u niet verrassen. Dhr Smissaert heeft steeds voldoende achter de mouw om je kennis en je geheugen te toetsen. Wij lopen hier niet op vooruit.

De voordracht wordt gedocumenteerd met dia's.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

HET OOSTENDSE M. A. P. in deXXe EEUW

door Jef KLAUSING

Voor het novembernummer van 1975 van het Oostendse Heemkundig tijdschrift "De Plate" schreef ik een bijdrage over de openbare waterplaatsen te Oostende. Sedertdien is op dat gebied veel veranderd in onze stad: er zijn er bijgekomen, maar er zijn er veel te veel verdwenen. De huidige bijdrage werd om die reden zoveel als mogelijk "geactualiseerd" tot het einde van de XXe eeuw. Verder durven we ons voorlopig niet wagen: tengevolge van de talrijke Openbare Werken in de stad die afgewerkt, in uitvoering of gepland zijn, is het tot op heden praktisch onmogelijk te voorspellen wat de toekomst ons brengen zal.

"Que serà, serà !"

DE « BELLE EPOQUE »

Rond de eeuwwisseling beschreef een Engelse reisgids voor Oostende de toiletten van de "koningin der badsteden" van toen als volgt:

URINALS

Public conveniences are not very numerous at Ostend, there is one in the Boulevard van Iseghem near, the rue de Flandre only open in the season 10 c.l.d. Mural accommodations outside Railway station, back of police station near the railway station. Near the Theatre, place du Theatre (het huidige Marie Joséplein), Quai des Pêcheurs, opposite rue St. Paul, Park Leopold, near Gas Works, top of rue du Carénage. (de vroegere Werfstraat, nu: Hendrik Serruyslaan). Every Estaminet or public House contains a yard marked: COUR on the door, in any of these places by paying a drink, you can retire to the Cour."

Tot hier de inventaris van dit straatmobilair tijdens de *Belle Epoque*. Wat daarna is bijgekomen en/of weggevallen is, tracht ik hierna zoveel als mogelijk mede te delen aan de hand van eigen herinneringen en de mémoires van meer ervaren "geabonneerde gebruikers".

DE BEHOEFTE

Bij dit overzicht past het even stil te staan bij de behoefte aan dergelijk straatmobilair. Dat de nood hieraan in onze stad groot was, kan men gemakkelijk opmaken uit de Engelse inventaris, maar nog andere gegevens bevestigen de treurige toestand van toen. Ze dateren wel uit 1887, maar het blijkt dat het aantal voorzieningen geen gelijke tred gehouden heeft met de behoeften van toen.

De "Almanach du Commerce et de l'Industrie" voor het jaar 1887, uitgegeven door Stracké, vermeldde 319 herbergen voor Oostende. Hierbij waren Mariakerke en de andere naderhand geannexeerde buurgemeenten niet inbegrepen!

We mogen veronderstellen dat deze Almanach enkel het aantal drankgelegenheden vermeldde voor de toeristen en de betere instellingen waar de welstellende burger-bevolking samenkwam, de betere zaken, waarvan de uitbaters bereid waren te betalen voor de opname van "hun établissement" in de geprezen Almanach.

Volgens het blad: "L'Echo d'Ostende" telde de stad toen in werkelijkheid 760 cafés en herbergen. De talrijke "débits de boisson", waar men aan de toonbank in de "haaste en de gauwte" een of meer kleintjes of demi-bocks kon nuttigen waren hier zeker niet bij gerekend. Voor de 23.800 inwoners van de stad telde men toen, de débits niet mee-gerekend, één herberg per 31 inwoners, kinderen inbegrepen.

DE SNELZEIKERS

We moeten bij het tekort aan urinoirs niet enkel aan de mannen denken, ook de dames hadden herhaalde malen per dag behoefte aan een "vidange". Gelukkig voor hen bestonden er toen onzichtbare faciliteiten die de leden van het andere geslacht verlichting en hulp in nood brachten.

Waren de mannen te beklagen wanneer het op ontlastingsmogelijkheden kwam, de dames, volgens mijn persoonlijke herinneringen en de mededelingen van ervaren en bekwame "kurieuzeneuzen", hadden het veel gemakkelijker. Een onbekend modeontwerper had een bijzonder kledingsstuk voor de vrouwen ontworpen dat zeer snel verspreid werd bij het vrouwelijk geslacht, niet om er mede te pronken, maar voor het gemak, wat niet altijd het geval is als het om een modeartikel gaat.

Het was een linnen broek die buiten het zicht onder de lange rokken werd gedragen. Dit kledingsstuk noemde men wel een "toebroek", in werkelijkheid als men de archiefstukken in de musea bestudeert, ging het om een "open broek" die niet moest verwijderd worden om aan zekere behoeften te voldoen.

Dit kledingsstuk droegen de dames onder hun lange rokken zodat als de nood het hoogste was en de dames **het** niet meer konden ophouden zich enkel *scherrewiet* over de straatgoot hadden te plaatsen om **het** onbemerkt in de riool te laten vloeien. Dames die, zoals vele seksegenoten, regelmatig in een ernstig gesprek gewikkeld waren konden door dit kledingsstuk terzelfdertijd twee belangrijke bezigheden uitoefenen.

Met de mode waardoor de rokken door de jaren korter en korter werden, kwam het kledingsstuk in de vergeethoek, waarschijnlijk omdat het onmogelijk geworden was om nog "in den duik" zijn natuurlijke behoeften te voldoen.

DE PISSER

De evolutie bij de mannen verliep trager, zelfs veel te traag voor velen. De toerist die het monument voor de zeelieden op de zeedijk aan het kleine strand in het oog krijgt, zou op het eerste zicht wel eens kunnen denken dat de matroos die naar de stad gekeerd staat de houding aangenomen heeft die de mannen gewoonlijk aannemen om de afvloeiing van de lichaamsvochten te bevorderen. Ze hebben het mis op. Het gaat hier niet om de treurende houding van een zeeman over het verdwijnen van zoveel nuttig straatmeubilair en gemakken, zoals we verder zullen zien.

Voor de onwetende bekijker kan dit een grote vergissing zijn en een verkeerd beeld geven van het hartelijk onthaal dat de stad aan zee aan haar bezoekers biedt, ook niet als voorbeeld van de houding hoe het wel kan bij gebrek aan bepaalde gelegenheden.

DE OOSTENDSE GARREN

Tot na de tweede wereldoorlog telde Oostende veel "garren", ook "gangen" genaamd zoals bijvoorbeeld de Sprotgang, de Hanegang, en zoveel meer. Bekend was ook de "garre van Konee" mede door het feit dat de oude Oostendenaars veel over die "garre" hadden horen vertellen, maar niemand wist precies waar die garre ooit gelegen was. Er werd zelfs lange tijd over die ligging gepolemiseerd in het heemkundig tijdschrift "De Plate", waarbij onder meer beweerd werd dat ook Nieuwpoort, Knokke en Brugge "garren" van Konee kenden. Die van Brugge bestaat inderdaad nog.

Later werd in oude documenten gevonden dat de Oostendse garre van Konee wel bestaan heeft en gelegen was in de Aartshertoginnestraat tussen de Jozef II straat en de Vindictivelaan, op de plaats van het huidige "klein" College.

Die garre moet druk bezocht geweest zijn door mannen in nood die er hun volle blazen kwamen ledigen. Maar de politieagenten kenden ook de plaats en lagen op de loer. Vandaar het liedje dat destijds te Oostende goed gekend was:

*Siessen stoend te piessen in de garre van Konee,
Ter kwamen twee poliesjes en ze paken Siessen mee.
Siessen zei "weleire wat hên k' ik nu gedaan?
"Je moe nie vele poerren (tegenstribbelen)
of je goat de bak in gaan*

In een andere versie ging het aldus:

*Siessen zei "weleire,
'k Hên ik nieks gedoan
Aan (had) k'ik het moeten weten
'k aan 't in 't garretje nie gedoan.
En zoender veel kak
En op hun gemak,
Plooiden de poliesjes Siessen in den bak.*

Het was te begrijpen dat Siessen en andere lotgenoten de voorkeur gaven aan de garre van Konee en andere garren om aan hun natuurlijke behoeften te voldoen. De nood was groot en dat wisten de politieagenten ook. Een agent tekende volgende overtreding op in zijn dagboek:

22 augustus 1909

Op dienst zijnde in de Kleine Kaaistraat (nu: Paster Pypestraat) zag ik en mijn collega zekeren Gerard D. zijne vest aftrekken en beriep iemand met hem te willen vechten. Zijn vrouw nam hem bij den arm en deed hem naar huis en dan verklaarde Charlotte C. dat Peter B. in den gang der Visschersgilde gewaterd had en daardoor met den broeder van D. in ruzie was gekomen. Wij hebben er niets van gezien.

Volgens hetzelfde dagboek werd Peter B. veroordeeld tot 1 frank boete of 1 dag voor te wateren
uit "Lange Nelle" nr. 2/2000

Er waren in onze stad meer herbergen dan openbare gelegenheden waar men de overtollige vloeistof uit het lichaam kon verwijderen. Wie van de nutsgebruikelijkheden in de herbergen gebruik wil maken is zedelijk verplicht een of andere vloeistof te nuttigen en op die manier terecht te komen in het "*perpetuum mobile*": 't is er in gegaan en 't moet er ook weer uit, zoals de Antwerpse Strangers in de tijd zongen.

Ary Sleeks tekende rond de eeuwwisseling een liedje op dat ons wil doen geloven dat er toen in onze stad meer voorzieningen ten dienste van de mannen zouden geweest zijn. De politie waakte er bovendien streng op dat alles fatsoenlijk zou gebeuren, vooral omdat, volgens hetzelfde deuntje, er mannen waren die zich weinig of niet stoorden aan de voorschriften.

*In de stad Oostende staat een groot piessien,
Omdat de stad Oostende toch zoe proper zien,
Den einen pist alhier,
Den and'ren zeikt aldaar,
Je broek is nog niet open of de poliesje die is doar.*

Refrein:

*En wat een merde, nondedju (3 x)
Dedju!*

Dit alles te zingen op de melodie van "Toen onze Vader Adam nog een jonkman was..."

DE ROLLENDE WEESEE

Na wereldoorlog I was de toestand even ellendig gebleven voor de mannelijke blazen. Niettegenstaande men in het interbellum de beschikking had over verschillende openbare plaatsen waar de Oostendenaars zich ten gepaste tijde konden terugtrekken "als de maat vol was", werd in de Oostendse revue van het jaar 1924 aan de bestuurders van de stad getoond hoe men aan dit gebrek kon verhelpen.

Het verhaal komt van Camille Geselle die het vertelde in het jaarboek 1979 van de Bredense Heemkring "Ter Cuere".

"Het toneel stelde de zeedijk voor waar vele toeristen aan het wandelen waren. Een rollende W.C. werd over het toneel geduwd, een W.C. op wielen waarin de gebruiker natuurlijk aan het oog van het publiek onttrokken was.

Om zijn diensten aan te prijzen zong de "uitbater" het volgende lied:

*'k Heb wat uitgevonden en het zaakje valt goed mee
Wij doen dagelijks de ronde met de rollende Wécé
Aan de hoeken en de kanten waar ik er mede verschijn
Daar heb ik klanten die soms zijn
Door de Pi-pi of de Ka-ka zeer verrast
En bij ons worden ze zonder pijn of smarten ontlast.
Prenez place, messieurs, mesdames !
Madam , menhère, zet je maar nère,
't Is bon-marché, e kwartje frank.
Allez ! allez ... Allez entrez
Dans le Wé-Cé
En je zit er op je gemak te profiteren
Laissez tomber, en gansch het pakje,
Laat het maar zakken.
Allez, messieurs, mesdames, entrez !*

Camille Geselle vertelt verder:

Een ogenblik werd gedacht werd dat de Oostendse Revue deze keer haar slag had thuis gehaald want in het Leopoldpark had het er alle schijn van dat men iets in deze aard aan het bouwen was, alhoewel men van oordeel was dat het daar niet de geschikte plaats was.

We werden teleurgesteld in onze verwachtingen want het bleef slechts bij een klein bakstenen muurtje. Iedereen vroeg zich af waarvoor het wel dienen kon, tot men het grote nieuws vernam dat het hier een gedenkteken betrof ter ere van een Oostendse volksjongen die een groot muzikkenner werd, maar gedurende gans zijn leven niets anders dan miskening had gekend.

Het stadsbestuur wilde deze miskening goed maken. Onder druk van andere Oostendse kunstenaars voelde het zich zedelijk verplicht hulde te brengen aan deze kunstenaar. Ze zullen op het stadhuis geoordeeld hebben: dan maar zo eenvoudig mogelijk.

*Die miskende kunstenaar was **Edmond Lapon** hij werd geboren in het Klein Kaaistraatje (nu: Paster Pypestraat) en was dus een heel eenvoudige jongen.*

Op het bakstenen muurtje werd een bronzen bas-relief met de afbeelding van de kunstenaar bevestigd, maar die bleef niet lang hangen. Op een morgen was de plaat verdwenen. Men heeft nooit geweten of het hier een vandenstreek betrof, of een stil protest tegen de kleinzieligheid van het stadsbestuur.

Het muurtje zonder bas-relief werd dan door velen gebruikt waarvoor men aanvankelijk dacht dat het gebouwd werd!

Sic transit gloria mundi!

DE "DROGE COO" EN DE KONINKLIJKE GAANDERIJEN

De "*Droge Coö*" was het lokaal aan de oostzijde van de Koninklijke Gaanderijen waar de oude mannen samen kwamen om, onder andere, een kaartje te leggen, zonder verplicht te zijn iets te consumeren in tegenstelling tot andere gelegenheden in de stad waar gekaart werd onder andere in de "*Biercoö*" de herberg van de bekende, intussen ter ziele gegane Coöperatieve: S.E.O. op de hoek van de Ieperstraat en de Alfons Pieterslaan daar werden wél menige "demi-bocks" gedronken. Vandaar: de alternatieve naam: "Droge Coö".

In het hoekje bij de haag, tegen de achterzijde van de galerijen, naast de "Drie Gapers" (onder het standbeeld van Leopold II op de zeedijk) bevond zich een "mono" die niet altijd proper en reukloos was. De vraag in die kleine gelegenheid was altijd (veel) groter dan het aanbod, ondanks het uiterst minimale drankverbruik, zodat de personen die gepresseerd waren en niet konden of wilden wachten op hun beurt, zich dan maar tegen de muur of in de haag nabij de mono ontlastten, ondanks de nabijheid van een betalende gelegenheid voor dames en heren in het onmiddellijke bereik van de hulpzoekenden. Maar deze gelegenheid was enkel tijdens het zomerseizoen geopend.

De weide achter de galerij met zijn bloemenperken, pergola en struikgewas moest plaats maken voor de badinstellingen en zo verdween de mono en omgeving uit het stadsbeeld.

HET KURSAAL

Hier faalt mijn geheugen enigszins. In die tijd was ik geen fervente kursaalganger omdat ik het mij niet kon veroorloven. Naar ik me herinner zou hier tot 1940 een "mono" ter beschikking zijn geweest voor de wandelaars op de zeedijk, waarschijnlijk langs de Westhelling ongeveer op de plaats waar de nu verdwenen trap die vroeger naar de "Beaulieu" leidde gebouwd was. Het oorspronkelijke meubel werd door de Duitsers, samen met het gehele gebouw met de grond gelijk gemaakt. De soldaten van Adolf waren geen "zeikers", beweerde hij, en hadden er bijgevolg geen behoefte aan. De schildwacht die het groot kanon dat er kwam in de plaats van het kursaal moest bewaken zal wel opgelucht zijn geweest toen hij, nadat het kursaal afgebroken werd, opnieuw de zuivere zeelucht kon inademen.

Toen de trap van de zeedijk naar de "Beaulieu" er kwam bij de bouw van het nieuwe kursaal, was het oorspronkelijke "meubel" niet voorzien in de plannen van architect Stijnen. Ouden van dagen moeten dit niet opgemerkt hebben en de jongeren vonden het een geschikte plaats. Het gevolg was dat het daar een "stinkende boel" werd en dat het toenmalige stadsbestuur een serieuze politieke daad stelde om de omgeving van het kursaal aantrekkelijker te maken: de trap werd afgeschaft.

DE ACHTERKANT VAN DE SCHOUWBURG

Aan de achterkant van de Koninklijke Schouwburg, in de Langestraat, nabij de Christinastraat in de doorgang waar de decors werden binnengebracht, was er een druk bezocht meubel tegen de muur van het nabije huis, waar de bezoekers van de vele drank- en dansgelegenheden in de nabijheid toegang (of beter: **afgang**) vonden voor de allerdringendste boodschappen. Toen deze schouwburg onder de auspiciën van onzen duurzame ere-burgemeester Piers werd afgebroken en vervangen door het hoogste en lelijkste gebouw van de Atlantische kust, werd niet gedacht aan de meest dringende behoeften van de talrijke "Long-street" bezoekers.

De oase is een woestijn geworden.

DE PERMANENCHE

Tussen het visserijdok en het kleine strand stond voorheen het gebouw dat de Oostendenaars bedachten met de naam, afgeleid van het Frans "La permanence": de Permanenche, waar de reddingsboot dag en nacht klaar stond om schipbreukelingen te hulp te snellen. Daar was een ruime "gelegenheid" voorzien die niet enkel door de van dienst zijnde bemanning van de reddingsboot gebruikt werd, maar nog drukker door voorbijgangers en zelfs omwonenden.

Het gebouw werd door de Duitse bezetters afgebroken samen met de "voorziening".

DE NIEUWSTRAAT

Tussen de Schippersstraat en het Oude Mijneplein, waar nu een modern appartementsgebouw met handelszaak op de benedenverdieping gebouwd werd, bevond zich toenmaals een "meerpersoonsgelegenheid". Het typische van dit straatmeubel was wel dat de gebruikers niet met het gezicht naar de muur van het gebouw stonden gekeerd, maar wel naar de straat toe, zodat men, tijdens het voldoen van de behoeften, over het muurtje de gebeurtenissen op de straat kon volgen en zelfs het praatje voortzetten met de gezellen die buiten al of niet hun beurt stonden af te wachten.

DE BAS

In de omtrek van de Nieuwstraat zijn wij in het oude Visserskwartier beland. De Schippersstraat en de Sinte Fasiessjefasoesjestraat (Sint-Fransiscusstraat), werden nog lang zeer intens en vooral ellendig bewoond door vissersfamilies die het in het begin van de XXe eeuw tot omtrent de tweede wereldoorlog het niet zeer breed hadden en waarvan velen in de grootste armoede leefden.

In het Oostendse weekblad: DE ZEEWACHT van 13 november 1992 deelde Omer Vilain, ere-stadsbibliothecaris, het volgende mede.

*De oudere Oostendenaars, vooral deze afkomstig uit het visserskwartier weten dat de **BAS** een grote rol speelde in het dagelijks leven van de bewoners aldaar.*

*De Bas is het gedeelte van de strekdam die langs het staketsel loopt, beginnende van het Klein Strand. Het woord komt uit het Frans: **basse**, de laagte. Deze uitverkoren plaats kwam onder aan het staketsel soms bijna droog te staan bij kranktij. Men ging er krabben zoeken, want deze schaaldieren schuilden zich nog dikwijls tegenaan de balken (van het staketsel). Ook ravottende jongens speelden en stoeiden er bij halfoog water. Menigeen is van die gladde met mos begroeide dam afgegleden en in het water terechtgekomen, sommigen verdronken.*

De Bas speelde nog een andere rol bij heel wat vissersfamilies. Er huisden dikwijls acht tot tien gezinnen in een woning aan of nabij de Visserskaai. Als men het aantal gezinsleden per gezin telde, kwam men soms aan 40 of 50 personen per huis. Als men daarbij weet dat er soms maar één W.C. per huis was, kan men raden hoe moeilijk die toestand was.

Menige jongen of man ging in weer of wind, 's ochtends vroeg naar de Bas. Er was daar dichtbij het staketsel een trap. Men ging zo laag mogelijk hurkend zitten. Het klotsende water zou de uitwerpselen wel wegspoelen.

Zo heb ik nog een zeeman uit de Cirkelstraat gekend die nooit op een normaal W.C. kon gaan en tot in het begin van 1970 iedere morgen naar de Bas trok om daar zijn grote behoefte te doen.

Nu hoort men het woord de Bas niet meer, tenzij men er in de zomer zonneklappers uit de wind ziet liggen. Men hoort dan nog wel eens zeggen: ze liggen aan de kant van het sas."

DE OUDE (NIEUWE) GARNAALMIJN

Ongeveer ter hoogte van de "Zwijnemarkt" werd na de laatste oorlog een nieuw gebouw gezet bij het vissersdok. Achter die oude nieuwe garnaalmijn die slechts korte tijd als zodanig werd gebruikt en omgebouwd werd tot **Noordzeeaquarium**, was er een gelegenheid waar meerdere personen zich naast elkaar konden ontlasten. Maar die volgens een interpellatie in de gemeenteraad, in juni van het jaar 1975, en door ondergetekende persoonlijk gecontroleerd, de klassering **zeer vuil** volledig verdiende. Dit oord van onreinheid is intussen verdwenen en heeft plaats gemaakt voor een paar banken waar de "habitués" kunnen zonnen, als er tenminste zon is, met "zicht" op het visserij- en jachtdok.

HET ZEESTATION

Nabij het einde van de visserskreek, bewesten de oude sluis, stond een gebouwtje dat als magazijn voor de sluis knechten dienst deed. Het noordoostelijke deel was ingericht als openbare waterplaats. Er was plaats voor velen naast elkaar, maar er waren geen afscheidingen voorzien zodat bij drukke bezetting, meestal wanneer de trein uit Brussel aangekomen was, men mits wat ellebogenwerk zichzelf tamelijk vlug kon bedienen.

De geelgekalkte binnenmuren waren steeds voorzien van de meest schunnige tekeningen en opschriften. Men bleef er ook niet langer dan noodzakelijk, want ondanks de vele openingen in de muur die voor de verluchting moesten zorgen, rook het er allesbehalve fris. Het gebouwtje verdween toen de nieuwe sluisen aangelegd werden.

Sasmeester Pascal vertelde aan Flor Vandekerckhove (Het Visserijblad september 1998) het verhaal van de "gelegenheden" in de omgeving van "het oude sas" toen hij in de jaren zestig tewerkgesteld werd aan de Oostendse sluisen.

"Naast ons wachthuisje was er een publieke W.C. en daarnaast kon je frieten kopen in hetgeen heel terecht een "frietekot" genoemd wordt maar dat vandaag verbloemend, omschreven wordt als frietshop en, godbetert: frietboetiek!"

"Naast de sluis bevond zich de "stroenthoek". Bij laag water beval de sluismeester om de schuif open te zetten van waaruit de inhoud van alle Oostendse W.C.'s naar zee dreef. Het was een paradijs voor de ratten uit de hele omgeving. Een mooi zicht was het niet en smakelijk was anders".

"Dat ondervonden ook diegenen die hun portie frieten aan de rand van die put wilden opeten. Maar de "stroenthoek" had ook voordelen: er lagen daar enige garnaalscheepjes die geen last hadden van aangroei onder het wateroppervlak ... wegens te veel ammoniak in het water..."

"Waar het kon hielpen we de medemens. Zo was er die dame die dringend moest. Ze wilde bijgevolg dringend weten "where the toilet" was. Daar was inderdaad wel een W.C. maar alleen voor mannen. De mevrouw was echt wel "in a hurry" en de sasknecht stelde haar een emmer voor die in het sashuisje stond. En zo geschiedde, moest het vandaag gebeuren, dan vloog je de gevangenis in."

"Het openbaar toilet was dan weer een ontmoetingsplaats voor homo's. Als je daar stond te plassen was er altijd wel een buurman die over het muurtje kwam kijken."

NOG HET ZEESTATION

In de muur tussen het station en de parkeerhaven, nabij de plaats waar de trams een vaste stopplaats hadden en waar de bussen naar de omliggende gemeenten vertrokken of hun eindpunt hadden, was er gedurende lange tijd een "mono" voorzien die naderhand werd omgebouwd tot een horizontale pisbak waar twee personen naast elkaar hun bedrijf konden uitoefenen.

Ondanks het feit dat deze gelegenheid zeer geschikt was, niet alleen voor de taxichauffeurs die op klanten stonden te wachten, maar ook voor bus en tramreizigers en fietsers die het verder willen brengen met de trein, is dit comfort om onbegrijpelijke redenen verdwenen bij de bouw van de nieuwe terminus voor bus en tram.

Binnen het station is wel een gelegenheid voorzien, te gebruiken tegen betaling en met faciliteiten voor de twee geslachten. Is niet altijd geopend, bijgevolg onbetrouwbaar na een lange treinreis en enkel geschikt voor kenners: het etablissement is niet zichtbaar van buiten het station.

DE PEPERBUSSE

Naast het vagevuur, in een hoekje tussen de steunberen van de oude kerktoren, aan de kant van de "Grote Kerk" was er in de tijd ook een gelegenheid. Aangezien er niet veel plaats was, was het een "éénmanszaak". Proper en gemakkelijk te bereiken, maar spijtig genoeg verdwenen. De stedelijke overheid moet hoogstwaarschijnlijk gemeend hebben dat de arme zieltjes uit het nabije vagevuur, die slechts een bovenlichaam bezitten, deze instelling niet kunnen gebruiken om aan hun behoeften te voldoen.

DE TETTEBRUG

Toen het "de Smet de Naeyer bruggencomplex" werd gebouwd overdekte deze, vooraleer de spoorweg te overbruggen, de sedert lang gedempte afleidingsvaart van het eerste handelsdok naar het kanaal Oostende-Brugge. Onder de dubbele trap van boven op de Tettebrug naar de ene vaartoever, de "Goede Windenkaai" beneden, was een ruime gelegenheid voorzien, zeer proper en net, bezet met glazuren tegels. Deze gastvrije gelegenheid tussen vaart en spoor, verdween bij de aanleg van de Goede Windenhelling, waar nu trams en bussen van en naar de centrale stopplaats bij het Zeestation op en af rijden.

Op de linkeroever van het kanaal, kant slachthuis, was eveneens een W.C. ingebouwd onder de trap die van boven naar de Slachthuiskaai leidde. Ook hier een voorbeeldige plaats die wellicht wegens zijn ligging minder gekend, minder goed gelegen, maar niet minder gebruikt werd voor andere "goede doeleinden". Onze Oostendse volksdichter en zanger Bertino schreef en zong er in zijn tijd een liedje over, getiteld "onder de tettebrug". Deze aanbeveling baatte niet om het waterverkeer aan te moedigen: te weinig passanten en abonnés met het gevolg dat de ingang dichtgemetst werd.

Ik heb het zeer zelden bezocht, vooraleer het portaal toegemetsd werd. Ook de slachters in het nabijgelegen slachthuis hadden andere en aangenamer toevluchtsoorden in de nabijheid.

HET DOUANEGEBOUW OP DE WEG NAAR 'T SAS

Breeningenaars en Sassers die zich te laat opgehouden hadden in de goede stad Oostende, en de laatste tram of bus in de richting van hun haardsteden voor hun neus zagen vertrekken en bovendien door te veelvuldig van de producten van de Oostendse bierafzetter genoten te hebben niet meer bij machte waren de kosten van een taxi neer te tellen, moesten wel te voet de baan van de Tettebrug tot aan de "Bolle" en verder afleggen.

Tegen het gebouw waar de burelen van de douane gehuisvest zijn was een gelegenheid voorzien om de mannen toe te laten zich op een treffelijke manier te ontlasten. Mijn Bredense informant vond deze plaats zeer geschikt voor een "vloggertje" zonder gevaar van bekeuringen door patrouillerende wetsdienaars.

Om onbegrijpelijke redenen heeft hij nooit gelet op de concurrerende hagen, haagjes, struiken en hangars langs dezelfde baan. Of was het drukke verkeer langs deze weg misschien een mogelijke rustverstoorder?

DE KERK VAN 'THAZEGRAS

Vòòr dat die kerk afgebroken werd had men, naast de hoofdingang, tegen de muur van de vroegere zusterschool een "meermansgelegenheid": vier mannen konden er zich op hetzelfde ogenblik ontlasten, een record voor de "stad aan zee". De instelling was niet altijd geschikt noch aan te raden voor dringende gevallen: men moest eerst de trap afdalen naar de ingang van de kerk toe en dan vlug naar links naar het hoekje aan de muur lopen voor het te laat was.

Naar geloofwaardige getuigen beweerden was dat nochtans een der drukst bezochte gelegenheden van de stad, vooral door de ligging in de nabijheid van de kazerne met de soldaten van het derde linieregiment die gaarne een pintje dronken, tot en met de mannen van de Zeemacht vooraleer die, volgens Jan Piers, Oostende nooit zouden verlaten.

Nu de soldaten er niet meer zijn en later de matrozen van de zeemacht naar andere oorden verhuisden zal de kalandiezie wel gedaald zijn zodat met de kerk die moest verdwijnen deze geriefelijkheid ook afgebroken werd. Op het Hazegras zijn er wel voldoende gezellige gelegenheden bijgekomen om zich te ontlasten, maar in de meeste kosten de pintjes iets meer dan 45 fr.. Opgepast dus voor "*wolfijzers en schietgeweren*"!

"DE ZEEMEERMIN"

We moeten niet alle schuld op Jan Piers steken, maar toen het prachtige gebouwtje, de "Zeemeermin" dat als politiebureel gebruikt werd en dat de Duitsers of de Engelsen vergaten plat te smijten, onder Burgemeester Van Glabbeke afgebroken werd om plaats te maken voor zijn "*Art et Technique*"-ploeg, verdween meteen een enige gelegenheid om zich te ontlasten in een Vlaams-gotische gelegenheid en dit bovendien onder politiebescherming.

DE PERRONSTRAAT

Tegen het prachtige oude station, dat Burgemeester Van Glabbeke ook liet vernielen om aanvankelijk plaats te maken voor een helikopterhaven die duizenden toeristen van de gehele wereld zou toegang verlenen naar de koningin der badsteden, die er niet kwam, maar in de plaats een vestiging van Delhaize, was er eveneens een gelegenheid om zich te ontlasten voor de militaire en andere bezoekers van de talrijke herbergen en danszalen in de omtrek.

DE BAKAPIS

Tussen de ontlastingsmogelijkheid van de Perronstraat en de ingang van de kazerne, die toen nog de naam van de mij onbekende "Generaal Mahieu" droeg, waren er nog talrijke kaffeetjes en kabberdoesjes en andere gelegenheden om de leeggelopen ingewanden bij te tanken. De enige waterafvoerplaatsen in de kazerne waren voorzien op plaatsen die niet in het onmiddellijk bereik van de "*chambres*", de slaapkamers waren. Als het "pressé" was, was het zeker niet aan te raden tot daar te lopen. Wat kon de soldaat dan doen met zijn private wateroverlast?

De "Faar", de commandant van de zesde compagnie, de compagnie « sidol » waar alles moest blinken tot de veterhaken van de schoenen toe, hield er sterk aan het stukje kazerne waar hij zijn recruten moest onderbrengen te verfraaien en het verblijf in de plaatsen waar zij enkele maanden tegen hun goesting moesten verblijven, aangenaam te maken. Wat kon hij beter dan beroep doen op de natuur en zo werden enkele bakken met geraniums geplaatst in het verblijf van de kandidaat-landsverdedigers.

Ze waren niet alleen lieflijk om te bekijken, de bakken met bloemen, maar zeer nuttig in geval van hoge nood als er geen tijd te verliezen was. Dat mocht niet en op zekere dag dat zo een gelegenheid in gebruik was, kwam luitenant de Lattre onverwacht op het slagveld en de sergeant van de week

mocht een aantal overtreders op 't rapport van de commandant zetten omdat ze vergeten hadden " dat de bak-a-fleur niet de bak-a-pis" was.

DE TWEEDE BASSING

Tegenover het 2° handelsdok, aan de overzijde van het O.L.V.College, stond, ingekaderd in het mooie gotische station, het eerste stationsgebouw van onze stad. Daar was eveneens een waterplaats voorzien, die verdween met de afbraak van de mooie gebouwen in Vlaamse gotiek. Die bassing werd hierdoor een zeer geschikte en ruime "ersatzpiessiene" als er geen agenten in den omtrek waren wel te verstaan.

DE KAPPELLEBRUG

Aan de ingang van deze brug, zijde Kapellestraat, werd een gebouw opgericht waar naast staande en zittende faciliteiten voor de twee geslachten ook gestortbaad kan worden. Hier ook is alles tegen betaling en is bijgevolg vooral geschikt voor de rijke yachtvaarders uit de omtrek die het kunnen betalen, als het open is.

Deze nieuwe schikkingen zijn zeker niet voldoende om de twee gotische voorzieningen te vervangen: wie heeft na enkele pinten bier in de eerste plaats behoefte aan een stortbad ?

DE OUDE "GAZE"

Dat was de Oostendse gasfabriek die het hele gebouwencomplex innam waar nu het Gerechtsgebouw staat. In de Vindictievelaan, tegenover het ronde gebouw met het "panorama van den IJzer", waar nu het stadhuis staat, kende men een zeer bekende en beruchte waterplaats. Zoals in de Nieuwstraat, gebeurden de werkzaamheden hier eveneens met "zicht op de straat". Met de afbraak van het gasgesticht en de bouw van het Gerechtsgebouw verdwenen en niet vervangen.

Begiftigd met de kenmerkendste sterke geur van geheel de stad, inclusief de stroenthoek, wees het, vermengd met de reuk van de oude gasfabriek, de weg aan talrijke noodlijdenden van wijd en zijd.

Tot ver in de Boulevard du Midi (thans Alfons Pieterslaan) werd men gewaar waar men moest zijn, vooral wanneer de wind uit het Oosten kwam, wat wel goed weer voorspelde voor de bewoners van die laan, die echter de voorkeur gaven aan een echte barometer om te weten of het zou regenen, zoals gemakkelijk te begrijpen was.

DE ACHTERKANT VAN DEZELFDE "GAZE".

In de Euphrosine Beernaertstraat, in het hoekje gevormd door een viertal huizen, waaronder de herberg "Het Mosselhuis", en de ietwat achteruit gelegen muur van het gasgesticht, tegenover de "stakjes" de uitgang van het park, waar we als bengels "potjekarrie" kwamen spelen, was er eveneens een voorziening die zeker nooit onderhouden werd gedurende het ganse bestaan. Ook dit meubel verdween bij de afbraak van de gasfabriek en later de aanleg van de autostrade tussen Brussel en Dikke Matille.

Zelfs Siessen eenarm, niet de Siessen van uit de garre van Konee, maar de invaliede politieagent die op de gezondheid, de netheid en de zedelijkheid in het Leopoldpark, de loslopende honden en bijzonder op ons moest waken, gaf er de voorkeur aan om zich van overtoollig vocht te ontlasten bij de Weduwe Germonpré die het ook al verdwenen Mosselhuis uitbaatte.

HET PARK VAN LEOPOLD

Hier had men de beschikking over een zeer ruime overdekte plaats, bekleed met glazuren tegels: een waardig pispaleis. Het was gelegen tegenover de Ooststraat, onder de trap die leidde naar de

fontein en de bovenkant van het bloemenuurwerk. Deze gelegenheid was altijd goed onderhouden en altijd zeer proper. Er was plaats voor velen in afgescheiden stalletjes. Maar de gelegenheid had een zeer slechte naam als rendez-vous plaats voor mannen met die bijzondere neigingen die vandaag als normaal worden beschouwd.

Het kompleks verdween bij de doortrekking van de autostrade en de verplaatsing van het bloemenuurwerk en de fontein. Bij de aanleg van de ondergrondse parking werd naderhand evenveel belangstelling gegeven aan de behoeften – maar deze keer tegen betaling – zowel als van de heren als van de dames.

DE “TRINKHALL”

De Duitse en Engelse legers hebben bij hun pogingen om onze stad aan zee klein te krijgen de “Trinkhall” over het hoofd gezien. Het gebouw in Zwitserse chaletstijl werd omtrent het begin van de XXe eeuw op de “berg” in het Leopoldpark gebouwd toen men er aan dacht de bron met het wondere, geneeskrachtige en vooral zeer onsmakelijke “Eau d’Ostende” uit te baten.

Er was een terras voorzien om de kuurgasten en/of de liefhebbers toe te laten wat uit te rusten en terug op adem te komen na het nuttigen van het wonderbare Oostendse water. Er werden wel enige klanten aangelokt maar toch was het resultaat niet schitterend, later voorzag men het gebouw van enkele badcellen, maar ook dat mocht niet baten zodat men verplicht was de exploitatie stop te zetten in 1952: men kon aangenamer drankjes te Oostende drinken.

Waar veel, vooral water gedronken wordt moet men zorgen voor de afvloeiing: ook dat was voorzien door de bouwmeester die in een bescheiden hoekje een afwaterplaats had ingebouwd.

Het gebouw werd niet meer onderhouden en in 1960 werd besloten door burgemeester Piers om het gebouw af te breken: hij had iemand gevonden die er een dancing zou bouwen, wat nooit gebeurde, zodat meteen nog een waterplaats voorgoed verdween uit onze stad die wel niet zeer strategisch geplaatst was, weinig gebruikt en niet betreurd; er zijn voldoende bomen en struikgewas in de onmiddellijke nabijheid.

HET MARIE JOSEPLEIN

Onder de aubette van de tram bevindt zich voorlopig nog altijd een sterk afgezonderde gelegenheid (met zelfs een afzonderlijke toegangstrap zowel voor dames als voor heren) waar tegen vergoeding – wanneer geopend – gebruik kon gemaakt worden van de nuttige instellingen. Deze waterplaats was hoofdzakelijk bestemd om gedurende het zomerseizoen ten dienste te staan van de reizigers die na een lange tramrit in onze gastvrije stede arriveerden., maar waar de Oostendenaar, ook buiten het seizoen zijn heil zou kunnen vinden. Na een sortietje in de Langestraat en aanliggende amusementsoorden was het in ieder geval weinig te betrouwen om, zelfs gedurende het toeristische seizoen, op die gastvrijheid te rekenen.

DE ST. JOZEFSKERK

Op een strategische plaats aan de Antwerpenstraat met zicht op de honderdjarige kerk, is er naast het kerkgebouw nog altijd een gelegenheid met hokjes waar vier mannen terzelfdertijd in actie kunnen treden als de nood het hoogst is.

Vroeger was die exercitieplaats van de straat afgeschermd met een ijzeren afsluiting. Dit bleek naderhand geen voldoende weerstand te bieden aan de ontsnappende gassen, roestte weg en werd vervangen door een muurtje met bovendien een dak om de gebruikers ook aan de bovenkant te beschermen tegen de nattigheid.

De kerk werd 18 maart 1901 gewijd zodat dit straatmeubel mag aanzien worden als de oudste nog bekende gelegenheid van de stad die bovendien meegezegend werd toen de kerk ingewijd werd

zodat men met de "aflaat" op die plaats mogelijks nog verschillende bijkomende geestelijke aflaten zou kunnen verdienen, alhoewel niet bevestigd bij pauselijke bulle.

Nu de kerk volledig nagezien wordt, hopen velen dat men het aanliggende "heilige, gezegende en gewijde" historisch patrimonium niet zal afbreken maar bewaren voor het nageslacht en dit niettegenstaande het feit dat het onderhoud reeds sedert onheugelijke tijden niet meer gebeurd is, wat men wijd en zijd kan rieken..

Om het eeuwfeest van zijn Kerk waardig te herdenken heeft pastoor Michiels er niet beter op gevonden dan een biertje te laten brouwen dat gedoopt werd met de naam "**Dulle Jef**".

Het is ongetwijfeld een passend brouwsel voor deze gewijde plaats. Niet te straf, de Sint Jozefkerk is geen trappistenabdij, en ook om te vermijden dat de gebruikers ongodvruchtige liederen zouden aanheffen gedurende de goddelijke diensten na nadere kennismaking met "dulle Jef". Het geestelijk brouwsel is ook niet te flauw: om de nuttigers niet te verplichten het bijwonen van de kerkelijke plechtigheden veelvuldig te onderbreken om in het gewijde bijgebouw andere aflaten uit te oefenen. Nog onlangs uitte een bezorgde Oostendenaar langs de pers zijn bezorgdheid opdat tijdens de werkzaamheden die voor het ogenblik uitgevoerd worden aan de kerk, die gezegende plaats in zijn oorspronkelijke staat hersteld, geklasseerd en beschermd zou worden zoals andere patrimonium en dat men het met zorg zou behandelen en vooral regelmatig reinigen om het verspreiden van kwalijke geuren, die zeker niets te maken hebben met wierook, te verhinderen.

Mocht dit zo geschieden en het aloude pissatorium in al zijn glorie te Oostende behouden blijft mag men het wel dopen met de naam van de vloeistof die genuttigd werd om het toestel regelmatig aan de oorzaak van zijn bestaan te herinneren: "Dulle Jef pissodroom", onder bescherming van Sint Aymar.

Om de aandacht van de toeristen en van de in watersnood verkerende voorbijgangers te trekken zouden wegwijzers kunnen geplaatst worden om de richting te tonen waar men deze historische, gezegende en bovendien nuttige plaats naast de kerk kan bereiken.

DE HEILIG HARTKERK

Deze kerk werd gebouwd na de Eerste Wereldoorlog in de jaren 1920, ondanks het feit dat volgens een eminente Oostende-kenner in die kerk reeds in het begin van de XXe eeuw een mirakel zou zijn gebeurd. Aangezien men geen verdere mirakels verwachtte, werd achter-aan de kerk een gezellig en goed verlucht pissodroom gebouwd.

Om onbegrijpelijke redenen verdween deze gelegenheid na de laatste wereldoorlog: de Engelse bombardementen op de kerk waren er niet de oorzaak van.

PETIT PARIS

Volgens het verslag van de gemeenteraadzitting van december 1938 zou op dit kruispunt ook een dergelijke voorziening bestaan hebben. Dit blijkt uit een interpellatie over de openbare waterplaatsen in onze stad. Het blijkt evenwel dat toen deze interpellatie gehouden werd, het gebouw reeds verdwenen was. Waarschijnlijk op verzoek van de talrijke herbergen rond Petit Paris die de concurrentie vreesden van dit bestaande "**grootwaterhuis**"

BESLUITEN OM TE SLUITEN

Dat men bij de opgravingen te Walraversijde een waterplaats uit de XVIe eeuw ontdekte die dienst deed voor vier huizen, bewijst hoe onze verre voorouders reeds bezorgd waren voor de goede werking van de ingewanden, de gezondheid en de hygiëne van de inwoners.

De noodzaak van dergelijke instellingen werd onlangs nog bewezen op de wereldtentoonstelling 2000 van Hannover. Daar had men 3.200 toiletten voorzien voor de bezoekers. Op een gemiddelde van 1.000.000 kijkers per dag zou dat neerkomen op 1 faciliteit per 7.812 bezoekers. Dat was veel

te weinig zodat zelfs prins Ernst-August van Hannover, gehuwd met Caroline van Monaco, bij een bezoek aan de tentoonstelling verplicht was op zijn pas te komen tegen de muur van het paviljoen van Turkije, wat wel in de goede aarde terecht kwam, maar zeker niet bij de Turken die langs diplomatieke weg hun ongenoegen uitten tegen dit prinselijk bezoek..

Onze toer van de Oostendse waterplaatsen heeft ons een stukje geschiedenis van de stad aan zee laten zien en bovendien de vele voordelen getoond van de door de Romeinen uitgevonden en door de Fransen gedoopte "*Vespasiennes*".

Er zijn er wellicht nog meer die ik niet heb gekend of vergeten ben te vermelden, mijn verontschuldiging: mijn capaciteiten zijn beperkt. De brave man die van zijn spaarzaame echtgenote de lijst kreeg met de gelegenheden waar men zonder betalen en consumeren zijn overvloedige vloeistoffen kon kwijtspelen, is al sinds jaren bij de Heer. Hij heeft deze lijst, die wellicht nog talrijke nieuwe "tuyaux" bevatte, meegenomen in het graf. Waar hij nu is zal hij ze wel niet meer nodig hebben, maar op sommige ogenblikken missen we zijn lijst nog het meest.

PLATE-VEILING 2001

Voor de veiling 2001 werden de volgende schikkingen genomen :

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 10 januari 2001. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.
2. De geschatte waarde per stuk moet minstens **100 Fr.** bedragen.
3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.
4. De avond van de veiling zal deze lijst te koop zijn.
5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.
6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
 - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
 - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.
7. Indien nodig verschijnen verdere schikkingen in ons volgend tijdschrift.

DE PRINSES ASTRID GEDURENDE WO II

door August GOETHAELS

A. Operation Aerial – De evacuatie van N.W. Frankrijk.

Van 24 januari tot 3 maart 1940 verzekert de maalboot 'Prinses Astrid' de overtocht tussen Oostende en Folkestone.

Na het uitbreken van de W.O.II, op 10 mei 1940, komt ze op 18 mei te Southampton aan om op 12 juni te vertrekken naar St. Malo.

Op 15 juni meert de Prinses Astrid, met 1556 soldaten aan boord, terug aan te Southampton. Een week later wordt ze ingezet om vluchtelingen van Guernsey naar Weymouth over te brengen.

B. Britisch Infantry Landing Ship.

Ze verlaat Southampton om in Falmouth tot 'assault ship' verbouwd te worden. Op 26 mei 1941 wordt ze herdoopt tot HMS Prinses Astrid.

In juni vaart ze af naar Inveraray om daar deel uit te maken van de vloot die stand-by moest staan voor de 'operation TRUSTER'; nl. de landing in de Azoren. Als voorbereiding tot deze taak werd ze in augustus naar Scapa op oefening gestuurd. Elektrische problemen waren er de oorzaak van dat de 'operation Truster' voor haar werd afgelast.

Door een aanvaring, op 27 augustus, met de tanker San Arcadio ontstonden er problemen met de drinkwatertanks.

Op 20 september 1941 komt ze te Inveraray aan om nu dienst te doen als 'accomodation ship' voor 'Combined Operations Training Classes'.

C. Operation Jubilee - The raid on Dieppe.

Na een aanvaring op 16 mei 1942 met een landingschip voor tanks werd de HMS Prinses Astrid hersteld met als bedoeling om nu deel te nemen aan 'Operation RUTTER', of 'the raid on Dieppe'. Deze raid, gepland voor juli '42, werd door weersomstandigheden afgelast.

Op 7 juli 1942, om 06.15 uur, werd ze in de Solent door een bom getroffen. De bom viel op dek C, maar ketste af op de bovenstructuur van een 'landingscraft' en ontplofte in het water. Na weinig herstellingswerken was het schip klaar voor 'Operation JUBILEE'. Voor deze opdracht verliet ze Portsmouth op 18 augustus 1942 om 20.24 uur als deel van groep 3 voor Blue Beach te Dieppe. Ze loste haar landingsboten met Canadese troepen om 02.58 uur op 19 augustus en keerde naar de Solent terug. Ze verloor 2 landingsboten bij deze operatie.

D. Dienst in de Middellandse zee - Operation Husky en Avelanche.

De landing bij Licata en Salerno (Sicilië).

In februari 1943 liep HMS Prinses Astrid Darmouth binnen om nieuwe landingsboten in te schepen maar had er een ongeluk met een kraanarm. Alle stuurboordschroefbladen waren gebogen en een kabel was in haar bakboordschroef terecht gekomen.

Op 10 juni 1943 verliet ze Falmouth met als bestemming Gibraltar en de Noord Afrikaanse havens Oran, Algiers, Bizerta en Philippeville waar ze op 7 juli aanmeerde.

Voor 'Operation HUSKY' landde ze op 10 juli U.S. rangers in het 'Jos Attack-gebied' bij Licata.

Deel uitmakend van 'The Northern Attack Force S' verliet ze op 6 september Tripoli voor 'Operation AVELANCHE' voor de landing bij Salerno op 9 september.

Op 27 oktober verliet ze Algiers met als bestemming U.K. en werd nu een 'Submarine Target Ship'.

In januari 1944 werd haar stuurboordturbine gesaboteerd en ze was ze voor 4 weken buiten dienst.

E. 'Operation NEPTUNE' - Landing op Normandië.

De HMS Prinses Astrid verlaat op 5 juni 1944 de Solent als deel van het 'Assault Convoy S7'.

Op 6 juni, om 05.42 uur, ligt ze voor 'Sword Beach Head' om haar troepen te ontschepen. Nadien doet ze meermaals de overtocht met troepenversterking voor de Eastern en Western Task Force met Newhaven en Southampton als aanleghavens.

Op 18 oktober komt ze met een baggerboot en een barge in aanvaring en worden er davits en een whaler (kanon) beschadigd.

Te Avonmouth breekt op 28 november brand uit in haar keuken.

Ze keert naar de Solent terug en doet een Calais-Southampton overtocht op 26 december.

Ze verhuist naar de 'Tilbury-Ostend Force Duty' en komt op 1 januari 1945 in aanvaring met de Seapool voor Gravesend. Haar stuurboordzijde is beschadigd.

Van 17 januari tot 12 februari doet ze de overtocht Harwich-Calais. Op 12 februari botst ze tegen het havenhoofd van Calais en de schade kan tellen ! Er is een gat geslagen van 2,1 bij 1,2 meter onder de waterlijn.

Door het ongeval van 12 februari zijn er dringende herstellingswerken nodig, daardoor kon HMS Prinses Astrid niet deelnemen aan de geplande 'Operatie NESTEGG', de bevrijding van de Channel Islands.

Op 10 april werd ze ontslagen van haar taken bij de Britisch Navy. Er werd besloten haar met een Belgische bemanning te laten varen.

Op 12 juli bereikt de Prinses Astrid Dover en vaart tot februari 1946 onder Belgische vlag tussen Dover en Oostende als troepentransportschip.

Daarna dokte ze te Antwerpen voor verbouwingswerken en hervatte haar vroegere activiteit als maalboot.

F. NAOORLOGSE PERIODE

De Prinses Astrid deed geregeld de overtocht van Oostende naar Folkestone of Dover en terug, tot ze op 21 juni 1949 op haar route naar Dover, ten noordwesten van Duinkerke op een mijn botste en zonk. Vijf bemanningsleden verloren daarbij het leven.

ANDERE GEGEVENS:

Bouwwerf	COCKERILL-HOBOKEN
Stapelloop	20 juni 1929
Eerste reis	24 april 1930
Lengte	109,6 m
Breedte	4,48 m
Diepgang	3,05 m

BRONNEN:

Short Sea, long war, door John de S. Wonsor
Ferries of Dover, door John Hendy
Ferries of the English Channel, door Miles Cowsill
European Ferry Scene
België, zeevarende natie
Vijfkwart eeuw Male, door F. Gevaert
De Oostende Dover krant
Oostende Dover Folkestone, door R. Borrey
De geschiedenis van onze internationale zeevaartlijn van haar bestaan tot nu.
IIIde internationaal congres van de zee, verslagen te Oostende, 18 tot 22 juni 1946.
Dover to Ostend
Eeuwfeest van de lijn Oostende-Dover 1846-1946, door A. Burbure de Wesembeek.
Crossing the Channel, door Roy Henderson
Schuttevaer

OOST VAN DE GEULE: DE SCHORRE VAN LISSE MORIS EN DE OUDE VUURTORENWIJK

ERRATUM : Tijdschrift "De Plate" september 2000

Blz. 152 "Plan oude Vuurtoren" straatnamenlijst: nr. 16: lees Aimé Liebaertstraat i.p.v. Anne.

Blz. 154 "Leven op de wijk" paragraaf 4 vervangen door de volgende:

Timmermansbaas Maurits Defraye op de hoek van de Blankenbergestraat zorgde dan weer voor het schrijnwerk. Hij was de grootvader van mijn aangenomen tante, Bertha Defraye. Zijn vrouw Romanie Bertens hield een café. De ouders van zijn schoondochter Pharaïlde Jonckheere, echtgenote van zijn zoon Pieter en moeder van Bertha, waren groenteboeren. Pharaïlde stierf op 07 februari 1911. Ze was thuis in de keuken wasgoed aan het ophangen toen haar stoel onder haar wegsloeg waarbij de hoogzwangere jonge vrouw zwaar ten val kwam. Ze overleefde die val niet. Haar vier meisjes : Margaretha (° 1902), Marie-Louse (° 1905), Magdalena (° 1908) en Bertha (° 1910) bleven verweesd achter. Haar jongste, Bertha, was één jaar oud. Mijn grootmoeder Elisa, Pharaïlde's oudere zuster, zal zich over het kindje ontfermen.

EEN SOCIAAL DRAMA ROND DE OESTERPUT

door Marcel Leeuwerck

Oostendse oesters genoten tijdens de Belle-Epoque wereldfaam als exclusieve delicatessen en schitterden op alle aristocratische menu's. Om te voldoen aan die vraag produceerden vóór 1914 een tiental oesterparken jaarlijks tot dertig miljoen "Ostendaises", maar hun ligging op het Hazegras en oostelijk van de haven hinderde soms de uitbreiding van de haven. Daarom zag de overheid zich rond 1888 verplicht meerdere ervan te onteigenen, waaronder die van de firma JANSSENS en Cie. Deze ondernemende vennoten stichtten daarop een nieuwe "vetmesterij" te Mariakerke aan de Engelandstraat (nu de Esdoornstraat) en bouwden daarnaast nog een tiental boxen voor renpaarden. Op oude luchtfoto's onderscheid men duidelijk de drie kweekvijvers, maar na twee wereldoorlogen blijft daarvan niets meer over. Alleen een paar zeer oude Mariakerkenaars herinneren zich vandaag het bestaan van die rendabele nijverheid.

Nadat stuifzand reeds lang de waterbekkens had opgevuld, verwierf de "Oostendse Haard" de terreinen en trok er rond 1960 sociale woningen op. Later walste de Troonstraat haar doods beton over het puin van de bedrijfsgebouwen en liet nauwelijks een streepje grond vrij voor een fermettelint. Op één van die kavels (nu het huis nr. 250) begonnen in 1980 arbeiders aan de bouw van een villa, toen daar onverwacht een nette bejaarde dame aangewandeld kwam die zich bij de bouwheer aandiende als de dochter van de eigenaars van de verdwenen oesterputten. Meteen begon dat vrouwtje allerlei losse herinneringen uit haar kinderjaren op te diepen die eigenlijk als inleiding bedoeld bleken tot het openbaren van een oude griezelschiedenis die klonk als een waarachtig sociaal drama uit de tijd van "Arm Vlaanderen".

Zij vertelde hoe haar ouders rond 1895 aan de oesterkweek goed verdienden. Tijdens het seizoen moesten hun knechten dragelijk heel wat kratjes vullen met sappige oesters voor de verwende badgasten. De dag daarop sierden die lekkernijen reeds de tafels van de hotels op de zeedijk, ondertussen konden de arme oesters voor de laatste maal in hun schelp overnachten, rustend op een bedje van blaaswier in een mandje naast de vijver.

Op zekere morgen bleken evenwel enkele mandjes verdwenen ! Duidelijk betrof het diefstal van buitenuit, want de trouwe werknemers werden genoeg op de handen gekeken. Het bleef ook niet bij een enkel voorval; alhoewel het terrein met een traliewerk veilig omsloten lag, ontbraken 's morgens geregeld meerdere mandjes. Een doeltreffende bewaking door honden drong zich op, en weldra spookten na de werkuren een paar grimmige bouwers over het terrein. Zulke "koehonden" waren berucht als bijterige cerberussen die inbrekers ongenadig te lijf gingen en zelfs zouden verscheuren ! Niet lang daarna moesten de uitbaters inderdaad met ontzetting de juistheid van die vreselijke faam ondervinden. Op een nacht hoorden zij tumult bij de oesterputten: "De dieven zullen nu zeker niet naderen", droomden zij en trokken pas bij het eerste daglicht uit op onderzoek. Bij de afsluiting vonden zij wel een bewijs van een poging tot inbraak. Op de grond lag immers een klompje van het kleiner formaat voor kinderen van 5 tot 8 jaar. "Die inbreker is eraan voor een nieuwe kloef" sneerden zij, maar toen zagen zij uit die kinderklomp een eindje kous bengelen, rood en stijf van geronnen bloed ! Dat maakte de zaak opeens erger, want nu dreigden verwikkelingen voor de firma, er kwamen immers verwondingen bij te pas. Was het bedrijf daartegen wel voldoende verzekerd ? Misschien konden zij uit dat stukje kous wat meer te weten komen; en zij trokken het voorzichtig uit de klomp. Maar dan pas openbaarde zich het akelig drama van die nacht ! In de kous zat een afgebeten kindervoetje !

Helemaal overstuur en radeloos stonden beiden te kokhalzen met die bloederige vondst in de hand. Onmiddellijk spookten door hun hersens de vreselijkste gevolgen. Hoeveel roddel en schande zou

hieruit voortvloeien voor familie en bedrijf ! Officiële aangifte bij de politie zou niets anders dan narigheid opleveren, al lag de schuld van alles toch bij de ouders van het kind. Na een kwartier paniek verkreeg hun zakelijk inzicht weer de bovenhand en vonden zij het raadzaam alles geheim te houden. Nog vòòr de aankomst van het personeel kuisten zij eigenhandig het terrein zo grondig, alsof er die nacht niets vreselijks was voorgevallen.

Toch bleef het gemoed van beide ouders onrustig. Onder hun zakelijk voorkomen en achter de kleinburgerlijke façade bezaten zij toch gevoel voor rechtvaardigheid en een goed hart. Was die ongelukkige knaap nadien niet doodgebloed ? Bescheiden onderzoek en navraag leverden daarover geen inlichtingen. In het beste geval strompelde nu ergens een gebrekkig jongentje rond op één been ? Maar zelfs na meerdere jaren konden zij niets daarvan ontdekken. Met de dagelijkse bezigheden geraakten die muizenissen wat op de achtergrond en ebde de onrust in hun gemoed stilaan weg, maar niemand slaagt erin zulke dramatische ervaringen helemaal te verdringen. Telkens zij hoorden van ongevallen met verminkingen kwam de herinnering aan het oude drama boven en bedierf weer voor een paar dagen hun levenslust. Die bittere beproeving wilden zij evenwel niet laten etteren in hun ziel, maar als gelovige mensen zochten zij vertroosting in de vele religieuze praktijken waartoe het Rijke Roomse leven van die tijd gelegenheid bood. Zo gingen zij vroom "dienen" bij alle beschermheiligen van de omtrek en trokken dikwijls op bedevaart. Met gelukkig gevolg, want op één van die biddagen voltrok zich onverwacht de ontknoping van het bijna vergeten drama.

Te Jabbeke viert men jaarlijks een novene ter ere van Sint Blasius, wiens feestdag op 3 februari valt. Vroeger werd die volksheilige algemeen aanroepen tegen keel- en buikpijn en de "winterkermis" van Jabbeke zag telkens veel volk. Daar kwamen dan ook allerlei gebrekkigen (echte en vermeende) op af om bij de kerkdeur te zitten bedelen. Het gezin uit Mariakerke deelde bij het binnengaan naar het plechtig Lof naar gewoonte elke sous uit aan die sukkels, maar schonken hen evenwel in hun waardig standsbewustzijn weinig aandacht. Toch merkte de vader een jongere bedelaar op die zich op krukken overeind hield, want hij miste een voet ! Pas in de kerk kwam als een schok bij de vader het vermoeden op dat die jongeman wel eens het opgegroeide dievekind van de oesterput kon zijn. De geschatte ouderdom klopte in ieder geval. Die netelige bedenking spookte door zijn hoofd en joeg hem nog vòòr de aanhef van het "Tantum ergo" de kerk uit. Daar begon hij met de intrigerende bedelaar schijnbaar ongedwongen een gesprek, maar stilaan drong hij aan op uitleg over zijn verminking. De jonge man bleef evenwel terughoudend. Daarom bood de vader hem een warm drankje aan: in februari was het toch koud bij dat tochtig portaal. De verkleumde jongen kon moeilijk weigeren en weldra zaten ze samen in de dorpsherberg achter dampende koffie. Met behulp van enkele jenevertjes ontdooide langzaam het verharde gemoed van de jonge bedelaar die wenend en stotterend bekende...hoe een hond ooit zijn voet heeft afgebeten...terwijl hij op last van zijn ouders oesters aan het stelen was... De vader wist wel genoeg en ook bij hem smolt het verkrampde gemoed en kwamen de verlossende tranen. Bij de andere gasten in de herberg zal het schouwspel van een welstellende burgerman en een verminkte bedelaar die samen zaten te grienen wel bizar zijn overgekomen !

Het ogenblik van toenadering en herstel was eindelijk aangebroken. Samen met het gezin, dat zich ondertussen ook was komen warmen in de afspanning maakten allen zich bekend en stelden de jongen voor bij hen in te komen wonen als huisbediende. Zij zouden zorgen voor een kunstvoet en hij hoefde slechts eenvoudige huistaken te verrichten. Zulke edelmoedige regeling voldeed iedereen: het gezin had het oude onrecht hersteld en de verminkte jongeman wachtte een zorgeloze toekomst.

Te Mariakerke zagen de burens weldra een zwijgzame en manke huisbediende kleine werkjes uitvoeren rond de oesterputten en iedereen prees de liefdadigheid van de eigenaars, zonder ooit de

achtergrond te beseffen. Het gezin van de oesterkweker mocht zo met opgeheven hoofd meerde jaren van een toegenomen aanzien genieten en de jongeman van een gelukkiger bestaan. Dit happy-end werd evenwel samen met de Belle-Epoque brutaal afgebroken in 1914. Vanaf het begin van de oorlog vluchtte het welstellend gezin, dat over een eigen boot beschikte, naar Schotland. De gebrekkige knecht kon moeilijk mee en daarom plaatsten ze hem, vooraleer af te varen, in een gesticht te Brugge.

Daar is de man later overleden; maar het dametje kende geen bijzonderheden uit die slotperiode.

Haar verhaal ontroerde de luisteraars op de werf, maar de werkdruk eiste vlug weer alle aandacht zodat allen vergaten haar naam te vragen. Waarschijnlijk is die bejaarde dame ondertussen overleden en kan men de echtheid van haar relaas niet meer nagaan. Toch bood zij aan iedereen een eerlijke indruk. Wellicht heeft het vrouwtje haar nare geschiedenis als een besloten familiegeheim meer dan een halve eeuw voor zichzelf moeten houden. Nu wou ze het eindelijk eens doorvertellen aan een volgende generatie en zo haar hart verlichten.

P.S. Met dank aan dhr. VAN EFFELTERRE die dit verhaal in 1980 moest aanhoren en het nu aan ons heeft doorverteld.

MARIAKERKSE STRANDVISSERIJ

door Ivan VANHYFTE

Een vraag voor alle Ostênsjhe ploaten : wat betekent “zichte”, “karte”, “gernoazn verleezn”, of “kordailvisjher”...? (1). Ik durf natuurlijk niet vragen of ze “perdekruuwer”, “zichteliengsjes”, “kruugn” of “laigwoater” nog kennen !

Het zijn allemaal begrippen uit de strandvisserij die langsheen onze Belgische kust werd en nog wordt beoefend, maar dan niet meer uit bittere noodzaak (2).

Mevrouw Irène DEDOELDER, mijn gastvrouw voor dit artikel – weet met haar 85 jaren er alles over. Haar ouders woonden in de Mariakerkse Passchijnstraat nr. 36. Vader Hektor was metselaar en moeder Noëmi JANSSENS was met haar zus Eugénie vaak in de zomer aan de vloedlijn te vinden om wat bij te verdienen. “We waren geen arme mensen, maar werkmensen...” zei Noëmi’s moeder die “vrievrowe” (3) was. Wanneer de weeën al begonnen waren, kwam men per fiets of met paard en kar haar halen want Mariakerke en Middelkerke had met dokter VANWALLEGHEM toen slechts één huisarts. Zij echter had andere medische praktijken. Soms moest ze “t vier aflezen met een vreemde trouwring”. “Als het over ’t derde let was” was het te laat....

Nooit te laat voor het laag tij vertrokken Noëmi en Eugénie vanuit het tuintje achter hun huis naar de duinenstrook waar nu het Media Center is opgetrokken. Ze ontmoetten op het strand Valérie DEBRUYNE en Louise COENYE, allebei uit de Vredestraat, die al hun dromnet aan het ontrollen waren. Dit driehoekig steeknet werd opgehouden door een scheep en met een driemeterlange dromstok langs de grond voortgeduwd. Op hun borst of rond de hals was een houtenplankje met een holte waarin het uiteinde van de stok paste. Om beurten in het diepst waadden ze blootsvoets nu eens richting Koninklijk Chalet, dan weer voorbij het Koninklijk Domein Raversijde. Dit was hun vertrouwd “kruuwersstik” of visdomein waar ze twee en een half uur, soms hoofd net boven water, vertoefden. Met een gebreide “neusdoek” om hoofd, hals en schouders geslagen en een oud manskostuum “... woaren ze nat tot op onder vel...”.

Ostende

Pêcheuses de Crevettes.

1167 — Héliotypie De Graeve, Gand.

Van l. n. r : Valérie DEBRUYNE, Louise COENYE, Noëmi JANSSENS en Eugénie JANSSENS

Ostende

Pêcheuses de Crevettes.

Links ; Valérie DEBRUYNE, rechts Noëmi JANSSENS
(verzameling E. MAHIEU, Bredene)

Na enige tijd werd het net "gelicht", de kuil bijgehaald en kwallen, tongetjes, zeesterren, krabben, een zeldzame paling of "platsjes" werden uitgeschud in de platte "zichtemande" op de arm. Terwijl de strandvisserinnen moeizaam voortstapten, werden de "gernoazn verleezn" en over de schouder in een rugmand geworpen.

Noëmi's zus, tante Gusta, kon het best garnaal koken. Op de "buuzestove" dan nog wel ! De lekkernij werd van huis tot huis verkocht. Per "kappertsje" of per "pientsje" werd er gemeten.

Irène herinnert zich nog een bijzondere klant : het personeel van de prinselijke "Villa Osterrieth" op de zeedijk-Northlaan.

"Je moet die garnalen warm eten " zegt ze me, waarop ik haar vraag of daar ook een Rodenbach bij hoort.....

(1) - zichte : platte rieten mand met één arm.

- karte : zakvormig net gebruikt door strand vissers.

- gernoazn verleezn : garnalen uitzoeken.

- kordailvisjher : visser die op het strand hoekjes, waaraan aas wordt aangeslagen, uitzet.

(2) Na de stormramp van 1334 woonden de Mariakerkenaars achter de nieuwe dijk waar ze als landbouwer of tuinder de strandvisserij als noodzakelijke bijverdienste beoefenden.

Zie : G. en R. DESNERCK "Vlaamse Visserij en Vissersvaartuigen" 1, p. 70.

(3) Vroedvrouw.

LIDGELD 2001

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2001 vastgesteld als volgt

Aangesloten lid	400 Fr
Steunend lid	500 Fr
Beschermend lid: vanaf	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen zij die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 24 november) ontvangen hierbij een stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

De lidgelden die nu van toepassing zijn werden ingevoerd in 1989. Dit is nu het 13e jaar dat ze niet gewijzigd werden! !

**Dit is o.a. mogelijk doordat enkele leden hun bijdrage gevoelig verhoogden.
Volg hun voorbeeld en geef ons een financieel steuntje**

1600 : DE SLAG BIJ NIEUWPOORT

door Gerard VANDAMME

Ik wou nog even stilstaan bij de boeiende tentoonstelling in de Nieuwpoortse stadshalle, betreffende dit thema, en eveneens bij de erbij aansluitende, uitstekende diavoordracht door dhr. Erwin MAHIEU.

In beide gelegenheden werd ondermeer de aandacht gevestigd op de aanduiding van de plaats van de veldslag, op kaarten van de streek, beginnende bij de "Kabinetskaart van J. de FERRARIS – 1777". Deze draagt ten noorden van Lombardsijde de vermelding : "Champ de bataille en 1600", waaronder twee gekruiste sabels. Dit teken met alleen het jaartal 1600, komt op ongeveer dezelfde plaats, op diverse latere kaarten voor, m.i.v. de Belgische legerstafkaarten tot in de dertiger jaren.

Bij verder nazicht kwam ik echter tot enkele eigenaardige vaststellingen :

- 1) De voornoemde Ferrariskaart vertoont nog een vermelding : "Combat du 2 Juillet 1600", waarboven één schuine sabel met punt naar rechtsboven, dit ten Zuidwesten van het kruispunt van de Stuiver- en de Leffingestraat (N.B. straten die rond 1750 werden aangelegd en er niet waren in 1600).
- 2) Op een hele reeks Belgische legerstafkaarten staat ook een schuine sabel met punt naar rechtsboven, waarnaast het jaartal 1600, dit ten Zuiden van Stene-Dorp dicht bij de z.g. "Pont de Thebusse" en "Ferme de Thebusse" (die pas uit begin 19^e eeuw dateren). Wat zich op de twee voornoemde plaatsen – toen wellicht woeste grond – afspeelde is een open vraag.

In de diverse beschrijvingen van de destijdse gebeurtenissen, komen onvoldoende gegevens voor die terzake klaarheid brengen.

Er is alleen sprake van een treffen van staatse troepen – 300 ruiters en 1.500 man voetvolk, onder bevel van graaf ERNST, met het leger van ALBERTUS, waarbij de eersten uiteengeslagen werden aan de "Leffingherbrug" of de "Leffingherdijk" (zie Catalogus Tentoonstelling Nieuwpoort, blz. 83 en 84). Edw. VLIETINCK in "Het Oude Oostende en zijn driejarige Belegering", blz. 276, vermeldt slechts dat graaf ERNST de vijand "aan de dijk van Albertus" vergeefs poogde tot staan te brengen.

Hebben bovengenoemde plaatsaanduidingen op de Ferrariskaart en de Belgische legerstafkaarten – beide gelegen op Oostends grondgebied – werkelijk enige betekenis, of berusten ze op vergissingen ?

Bij navraag sloot dhr. E. MAHIEU de tweede mogelijkheid niet uit !

Kan iemand klaarheid brengen in deze kwestie ?

WIE WEET HET ?

Louter uit nieuwsgierigheid had ik graag volgende vragen voorgelegd aan de leden van De Plate; misschien komt er op die manier wel een antwoord uit de bus.

WIE WEET HET ?

L'Echo d'Ostende et du Littoral dd. 09 maart 1935 publiceerde op de eerste pagina en over twee kolommen een interessant artikel onder de titel "Pose de la pierre commémorative d'Ostende-Plage".

La Société Anonyme "Ostende-Plage" stond nl. in voor de bouw van de nieuwe ondergrondse badinstallaties.

Volgens het krantenverslag, werd tijdens een officiële plechtigheid, op donderdag 7 maart 1935, een koffertje bevattende een bronzen kenteken en een perkament, ingemetseld door burgemeester Dr. Edouard MOUREAUX. Ik citeer : "...ce coffre contenant un insigne en bronze du Rotary International a été scellé dans ce mur en commémoration de l'initiative prise...".

En verder in de toespraak door de heer Charles ELLEBOUDT, president van de Rotary Club d'Ostende : "...En scellant dans la pierre, le parchemin qui mentionne la part prise par notre club dans la construction des nouveaux bâtiments des bains...".

Vraag is nu: werd dit koffertje met inhoud teruggevonden bij de afbraak van de badinstallaties ? En zo ja, waar wordt het nu bewaard ? Kan iemand daar op antwoorden ?

P.S. Wie meer wil weten over de badgeschiedenis te Oostende, leze de artikelen van Mevr. Leen COENE in het Gidsenblad Lange Nelle. Jaargang 1997 p. 93-98 en jaargang 1998, p. 20-29

Roger Timmermans

Een eventueel antwoord kan gestuurd worden naar een van de bestuursleden van De Plate.

OOSTENDS STADSARCHIEF ZET EERSTE STAPPEN OP HET NET

De officiële website van de stad Oostende werd onlangs uitgebreid. Het Stadsarchief is nu ook via het internet bereikbaar.

Op de "Archiefsite" vindt u niet alleen nuttige informatie m.b.t. adres, openingstijden, inzage, kopieer- en bruikleenfaciliteiten, maar ook een volledig overzicht van de collecties die de lezer kan verwachten bij een bezoek ter plaatse. Daarnaast wordt een actueel overzicht gegeven van het aanbod aan inventarissen, plaatsingslijsten en catalogi van de fondsen en verzamelingen die u in het Archief kunt raadplegen. U vindt er een compleet overzicht van de reeks "Oostendse Historische Publicaties" die totnogtoe verschenen.

Belangrijk voor de vorser is ook het overzicht van archieven over Oostende die elders worden bewaard. De links met deze archiefbewaarplaatsen worden eveneens meegegeven. Deze archiefsite is een eerste stap naar de verdere digitalisering van het Archief van Oostende. Surf dus naar www.oostende.be en maak kennis met het digitale Stadsarchief.

GEDENKSTENEN EN –PLATEN TE OOSTENDE (2^e deel)

door Roger TIMMERMANS

Vissersplein – Steen in begane grond

Op 24 juni 2000
werd het Vissersplein
officieel voor het publiek opengesteld
door
Burgemeester Jean Vandecasteele
in aanwezigheid van
D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir,
G. Lambert en S. Cattoor, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris
Leidend ambtenaar : Ing. Ch. Lauwers
Ontwerp : J. Vandecasteele, Ch. Lauwers en F. Vanhaverbeke (W.V.I.)
Studiebureau : NV Belconsulting
Verlichting : Atelier R. Jéol en F. Vanhaverbeke (W.V.I.)
Aannemer : NV Penninck

Zeedijk – Ronde West boven Beach House. Steen ingewerkt in begane grond

Op 8 juli 2000 werd deze promenade
officieel voor het publiek opengesteld door
Vice-premier Johan Vande Lanotte en
Burgemeester Jean Vandecasteele
in aanwezigheid van
D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir,
G. Lambert en S. Cattoor, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris
Ir. B. De Putter, Afdelingshoofd, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie
Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Ir. P. De Wolf, Celhoofd Kust, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie
Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Leidend ambtenaren : Ing. Ch. Lauwers en H. Vansteenkiste
Ontwerp : J. Vandecasteele, Ch. Lauwers, F. Vanhaverbeke (W.V.I.) en NV Plantec
Studiebureau : NV Plantec
Verlichting : F. Vanhaverbeke (W.V.I.)
Aannemer : NV Van Huele

Strandplein – Zeedijk Mariakerke

Op 8 juli 2000 werd het Strandplein
officieel voor het publiek opengesteld door
Vice-premier Johan Vande Lanotte en
Burgemeester Jean Vandecasteele
in aanwezigheid van
D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir,

G. Lambert en S. Cattoor, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris
Ir. B. De Putter, Afdelingshoofd, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie
Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Ir. P. De Wolf, Celhoofd Kust, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie
Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Leidend ambtenaren : Ing. Ch. Lauwers en H. Vansteenkiste
Ontwerp : J. Vandecasteele, Ch. Lauwers, F. Vanhaverbeke (W.V.I.) en NV Plantec
Studiebureau : NV Plantec
Verlichting : F. Vanhaverbeke (W.V.I.)
Aannemer : NV Van Huele

Kazernelaan 1

Op 23 oktober 1999 werd het
VRIJZINNIG LAÏCISEREND CENTRUM
"DE GEUZETORRE"
plechtig geopend door
Jean Vandecasteele, burgemeester
in aanwezigheid van
J. Vande Lanotte, vice-premier
P. Breyne, gouverneur van West-Vlaanderen
D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir,
G. Lambert en S. Cattoor, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris
en
H. Bals, M. Bals, R. Blomme, R. Boussy, E. Brunet, F. Cazaux, R. De Roeck,
P. Devolder, D. Devriendt, A. Frère, S. Ippel, H. Sinnaeve, J.-P. Strumane,
J. Van Haudenhuyse, P. Vanleke, S. Verhulst,
Raad van bestuur van het V.L.C.
Ontwerp en studie : dienst Stadsbouwwerken o.l.v. M. De Langhe, architect

Driehoekig monument met groenkader vermeldt naam van overledenen
Brandariskaai – vóór K.T.A.1

A. Lava, R. Evers, I. Ketels, G. Martein, R. Rondelez, J. Sanders,
G. Stimart, L. Defever, J. Collette, A. Degrijse, G. Verhelst
R. Van Hecke, D. Smessaert, Ch. Sorgeloos, A. Decoussemaeker
1940 1945
Potius Mori Quam Foedari

Plantsoen SS Petrus en Pauluskerk – Jozef II straat.
Op het anker aan de voet van het beeld van Paster Pype

Paster Pype Vader der Visseren 1854-1926

Muur Wellingtonrenbaan – onder renpaard. Koningin Astridlaan

DETRUIT en		VERNIELD in
	1942	
RECONSTRUIT en		HEROPGEBOUWD in
	1947	

Monument Veteranen Koning Leopold III – Leopold II-laan

Koning Leopold III
1901 – 1983
1934 – 1951

(zie De Plate, jg. 19, januari 90, p. 90/7)

Kairostraat 84 – voorgevel naast ingangdeur

Deze eerste steen van het
ZIEKENHUIS HENRI SERRUYS
werd op 14 mei 1961 gelegd door
de Commissie van Openbare Onderstand van Oostende
S. Boudolf, voorzitter
A. Vervaeke, L. Debusschere, Z.E.H. Butaye, A. Degryse
J. Brusseel, A. Adriaens leden
M. Van Geluwe secretaris
in aanwezigheid van het College van Burgemeester en Schepenen der stad Oostende
J. PIERS, burgemeester
R. De Kinder, K. Dehouck, H. Edebau, F. Van Caillie, J. Lauwereins, schepenen
M. Surmont, secretaris
Architect K.D. Van Riel. Aann. Alg. ond. Wwe J. Van Coillie

Kairostraat 84 – Gang Gelijkvloers

ZIEKENHUIS HENRI SERRUYS
Dit ziekenhuis werd op 2 oktober 1968 ingewijd door
de Commissie van Openbare Onderstand van Oostende

S. Boudolf, voorzitter
Z.E.H. R. Butaye, L. Debusschere, J. Brusseel, A. Adriaens,
D. Coutelle-Hodelet, A. Decramer, M. Vergracht
L. Six-Vlaeminck, J. Voordecker, leden
J. Jonckheere, secretaris
M. Van Geluwe, eresecretaris
in aanwezigheid van de heer L. Namèche
Minister van Volksgezondheid
Mevr. Wwe H. Serruys
en van het College van Burgemeester
en Schepenen der stad Oostende
J. Piers, burgemeester
J. Lauwereins, K. Dehouck, Dr. R. Miroir,
J. Van den Kieboom, J. Felix, schepenen
M. Surmont, secretaris
Architect K. Van Riel – Aannemers V.R. & J. Van Coillie, p.v.b.a.

Edith Cavellstraat – Gang Gelijkvloers – E-vleugel

TER GELEGENHEID VAN DE BOUW VAN DE V-DIENST
VAN HET ZIEKENHUIS HENRI SERRUYS WERD DEZE
GEDENKPLAAT OP 18 NOVEMBER 1978 ONTHULD
DOOR DE HEER R. DEWULF, STAATSSECRETARIS
VOOR SOCIALE EN ECONOMISCHE ZAKEN,
NAMENS EN IN AANWEZIGHEID VAN DE
RAAD VAN HET O.C.M.W., OOSTENDE
A. GUNST, VOORZITTER
R. VANHOOREN, L. DEBUSSCHERE, J. BRUSSEEL
G. MESEURE, L. SIX-VLAEMINCK, A. DECRAMER
A. HAUTEKIET, A. VANHOUTTE-STUYCK, D. LANNOO,
J. TOMMELEIN, G. DESENDER, H. DEGRAVE, LEDEN
R. EVERAERD, SECRETARIS
EN VAN HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER
EN SCHEPENEN DER STAD OOSTENDE
J. PIERS, BURGEMEESTER
A. LARIDON, J. FELIX, L. VANHOORNE,
M. DUMAREY, K. ACHTERGAELE, R. MAKELBERGE,
J. GOEKINT, N. BESCHUYT-WALRAEVENS, SCHEPENEN
G. VAN LAERE, SECRETARIS
ARCHITECTEN : F. VAN LAERE EN K. VAN RIEL
AANNEMER : P.V.B.A. ACROPOLE

(wordt vervolgd)

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53